

**Commissie van Toezicht
Arrestantenzorg
Eenheid Rotterdam**

**Jaarverslag
Inspectiejaar 2014**

1 De commissie

Samenstelling van de commissie

Begin 2014 bestond de commissie nog uit 13 leden (inclusief de voorzitter). De heer Alferink heeft na zijn voorzitter- en lidmaatschap (tot 1 januari 2014) nog gebruik gemaakt van de mogelijkheid enkele maanden aan te blijven als adviseur van de commissie (tot 2 juni 2014). De heer Van 't Hof heeft na zijn lidmaatschap (tot 1 januari 2014) eveneens van deze mogelijkheid gebruik gemaakt, maar moest vanwege ernstige gezondheidsproblemen reeds eind maart 2014 stoppen met zijn werkzaamheden als adviseur van de commissie. Mevrouw Van den Berg heeft eind 2014 bekend gemaakt met haar commissiewerkzaamheden te stoppen vanwege de onverenigbaarheid met haar nieuw verworven functie van Officier van Justitie.

De commissie wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris vanuit de politieorganisatie. Bij de samenstelling van de commissie is rekening gehouden met de benodigde maatschappelijke en bestuurlijke deskundigheid en ervaring van leden. De commissieleden worden benoemd voor de duur van ten hoogste 4 jaren. Zij kunnen één maal worden herbenoemd voor ten hoogste 4 jaren. De functie van secretaris van de commissie werd in 2014 vervuld door de heren F. Lenferink en S. Vis, beiden werkzaam bij de politie Eenheid Rotterdam. De heer Vis is in verband met de reorganisatie per 13 oktober 2014 gestopt met zijn secretariswerkzaamheden voor de commissie.

De commissie is samengesteld uit de volgende personen:

De heer M.J. Smit – voorzitter

De heer H.A.M. Alferink (adviseur tot 2 juni 2014)

De heer F.J.M. van 't Hof (adviseur tot 27 maart 2014)

Mevrouw A.A.A. Rocchi

Mevrouw J. Habets

De heer H.O. Brammerloo

Mevrouw W.D. van den Berg

De heer E. Biesbroek

Mevrouw J. Heijmans

Mevrouw E.E. van der Eng

Mevrouw S. Kos

Mevrouw J. van de Merwe

Mevrouw N. Tonnon

Taken van de commissie

De commissie heeft tot taak toezicht te houden op de arrestantenzorg in de politiecellen (complexen) in de eenheid Rotterdam. Dit is inclusief de cellencomplexen binnen de gerechtsgebouwen. Jaarlijks brengt de commissie een verslag uit over haar werkzaamheden en bevindingen aan de korpschef van politie. Het verslag wordt door de commissie ook ter kennis gebracht van de politiechef en van de burgemeesters binnen de eenheid. Daarnaast heeft de commissie tot taak gevraagd en ongevraagd aan de korpschef advies uit te brengen en inlichtingen te geven over aangelegenheden betreffende de arrestantenzorg.

Werkwijze van de commissie

Artikel 5 Regeling Toezicht Arrestantenzorg (nieuwe regeling per 1 juli 2015!)

1. De commissie stelt zich regelmatig en op het door haar te bepalen tijdstip door inspecties op de hoogte van de toestand van de arrestantenzorg teneinde haar taken zo goed mogelijk te kunnen vervullen.
2. De leden van de commissie hebben, op vertoon van een door de korpschef vastgesteld legitimatiebewijs waaruit blijkt dat zij lid zijn van de commissie, te allen tijde toegang tot de door de politie gebruikte locaties en vervoermiddelen voor arrestantenzorg, behalve indien het een plaats betreft waar een ingeslotene in het kader van een politieonderzoek wordt gehoord of waar hij medisch wordt onderzocht.
3. De leden van de commissie zijn, ter uitvoering van hun taken, bevoegd alle ingeslotenen en bezoekers van politiecellen en politiecellencomplexen vragen te stellen.
4. De leden van de commissie worden door de politiechef geïnformeerd over de veiligheidsvoorschriften en dienen de op grond daarvan gegeven aanwijzingen door ambtenaren van politie en het personeel, bedoeld in artikel 23, tweede lid, van het Besluit beheer politie, terstond op te volgen.
5. De politiechef brengt alle voor de uitoefening van de taken van de commissie van belang zijnde beleidsvoorschriften en uitvoeringsregels, feiten en omstandigheden, ter kennis van de commissie.
6. Leden van de commissie zijn tot geheimhouding verplicht van al hetgeen hen in de uitoefening van hun taken ter kennis komt behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hen tot bekendmaking verplicht of uit de tenuitvoerlegging van hun taken de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.
7. Van de bevindingen tijdens een inspectie wordt ten behoeve van de voor de arrestantenzorg direct verantwoordelijke leidinggevende een verslag gemaakt. De politiechef ontvangt een afschrift van dit verslag.

2 Samenvatting bevindingen inspecties

Terugblikkend op het jaar 2014 concludeert de commissie dat de arrestantenzorg in de eenheid Rotterdam over het algemeen op orde is. Dit neemt niet weg dat er, afhankelijk van de locatie, ook momenten en periodes zijn geweest waarin de commissie zich genoodzaakt zag haar zorgen kenbaar te maken over de tijdens inspecties aangetroffen (meer of minder ernstige) situaties. Met name ten aanzien van de rechtbanklocaties (in het bijzonder rechtbank Rotterdam) gold en geldt nog immer een zorgelijk situatie. De aandachtspunten die de commissie tijdens haar inspecties onder de aandacht brengt van AZ-medewerkers, worden zoveel mogelijk direct opgepakt. De commissie kan er op vertrouwen dat de aan het hoofd AZ gerichte actie- en knelpunten adequaat worden opgepakt.

De inspecties in 2014 zijn uitgevoerd op een zestal reguliere cellencomplexen en een 10-tal locaties met uitsluitend ophoudkamers.

Wijze van inspecteren

Evenals in 2013, zijn ook in 2014 zes inspectierondes gepland en uitgevoerd, waarbij in ieder geval de reguliere cellencomplexen en beide rechtbanklocaties werden geïnspecteerd.

De bevindingen van de inspecties worden vastgelegd in een inspectieverslag. Met ingang van juni 2014 maakt de commissie gebruik van het definitief vastgestelde, nieuwe landelijke inspectieformulier. Het praktische gebruik van het formulier vergde enige gewenning, maar voldoet volgens de commissieleden inmiddels prima.

De aandachtspunten uit de inspectieverslagen worden onder de aandacht gebracht van het hoofd AZ. Aansluitend op elke inspectieronde vindt een commissievergadering plaats, waarbij ook het hoofd AZ het eerste halfuur aansluit en de actualiteiten, vorderingen en knelpunten per locatie toelicht.

De inspectiebezoeken worden meestal door één commissielid afgelegd of naar behoefte, door 2 leden.

De commissie start in 2015 met 10 leden (zoals reeds vermeld zijn in 2014 3 leden gestopt). In 2015 zullen nog eens 2 leden stoppen met hun werkzaamheden als commissielid. Op dit moment acht de commissie het nog niet noodzakelijk nieuwe leden te werven. De verwachting is vooralsnog dat de commissie haar werkzaamheden met deze 8 leden naar behoren kan uitvoeren. In de loop van 2015 beziet de commissie of werving van nieuwe leden aan de orde is.

Inspectiebezoeken

De inspecties van de commissie richten zich in eerste instantie op een zestal reguliere cellencomplexen (politiebureaus) binnen de eenheid Rotterdam en zijn bestemd voor de insluiting van arrestanten met overnachting (Doelwater, Capelle, Zuidplein, West, Spijkenisse, Dordrecht); op al deze bureaus zijn tevens ophoudkamers voor kortdurende insluiting voor verhoor.

Naast de reguliere cellencomplexen, zijn in 2014 ook een aantal locaties met uitsluitend ophoudkamers geïnspecteerd, te weten: Prins Frederik Hendrikstraat (R'dam), Eendrachtsplein (R'dam), Cor Kieboomplein (R'dam), Dorpsweg (R'dam), Middenbaan-Noord Hoogvliet (R'dam), Middeldijkerplein (Barendrecht), W. de Vries Robbeweg (Gorinchem), Bruggehoofd (Hellevoetsluis) en Sliedrecht. Ook in beide rechtbanklocaties Rotterdam en Dordrecht zijn uitsluitend ophoudkamers ingericht.

In 2014 heeft de commissie 73 inspectiebezoeken afgelegd en heeft zij 86 gesprekken met arrestanten gevoerd. Gedurende het jaar 2014 werden in de eenheid Rotterdam in totaal 42.954 arrestanten ingesloten. Van dit aantal was 9,7 % in de leeftijd van 12-17 jaar (4.178 arrestanten). De gemiddelde verblijfsduur van de leeftijdscategorie 12-17 jarigen bedroeg 15,4 uur.

Van de groep minderjarigen in de leeftijd van 12-17 jaar heeft 4% langer dan de wettelijk toegestane verblijfsduur van 72 uur (3 dagen) ingesloten gezeten.

In de bijlagen 1 en 2 zijn specifieke gegevens m.b.t. de inspectiebezoeken en verblijfsduur opgenomen.

Ontvangst, rondleiding en bezetting

De commissie is tijdens haar inspectiebezoeken over het algemeen enthousiast ontvangen en begeleid. In een aantal gevallen (met name op hectische momenten) moesten commissieleden wat langer wachten bij de ontvangstbalie. Ondanks het communicatieoffensief in 2013 heeft de commissie geconstateerd dat de CTA niet in alle gevallen bekend is bij politie- of AZ-medewerkers en /of dat inspecties onaangekondigd mogen plaatsvinden. Dit deed zich een enkele keer voor op de locaties Zuidplein en Spijkenisse. Het hoofd AZ heeft dit onderkent en rol en bevoegdheid van de commissie wederom onder de aandacht gebracht van AZ-medewerkers, o.a. tijdens periodieke werkoverleggen.

De commissie heeft met enige regelmaat signalen ontvangen van AZ-medewerkers over de bij hen ervaren toegenomen werkdruk bij een krappe bezetting: men heeft het gevoel steeds meer taken te moeten vervullen met minder mensen. Deze signalen zijn onder meer ontvangen tijdens inspecties op de locaties Zuidplein, Marconiplein, Capelle aan den IJssel en Overkampweg Dordrecht. De combinatie van verzorging van arrestanten en administratieve taken, leidt bij een volle bezetting van het cellencomplex nogal eens tot extra werkdruk. Gedurende de zomermaanden werd er door de commissie op de locatie Marconiplein een toename van de werkdruk geconstateerd vanwege de sluiting van de locatie Vlaardingen. Deze situatie is onder regie van het hoofd AZ verderop in het jaar genormaliseerd.

Ter gelegenheid van de commissievergadering van 13 oktober 2014, meldt het hoofd AZ een aantal ontwikkelingen m.b.t. de personele reorganisatie.

- De afdeling arrestantentaken zal uiteindelijk moeten krimpen naar 215 fte. De AZ-leiding streeft hoe dan ook naar voldoende capaciteit om de arrestantenzorg naar behoren te kunnen blijven uitvoeren. In algemene zin geldt (dus ook voor deze afdeling) dat de bezetting / formatie binnen 5 jaar (gerekend vanaf 1 januari 2015) op orde dient te zijn. Inmiddels konden op vrijwillige basis een aantal politiemedewerkers die daarvoor geschikt waren bevonden, worden toegevoegd aan de afdeling.
- AZ-medewerkers met een vaste aanstelling hebben baangarantie (geen gedwongen ontslagen dus voor deze groep). Voor de groep 'contractanten' geldt deze garantie in principe niet; gelet op de opdracht om te krimpen in de formatie, worden de contracten van deze groep niet verlengd. Dit geldt onder meer voor 9 contractanten op de locatie Capelle. Om dit 'gat' in de bezetting op deze locatie op te vullen, zijn maatregelen getroffen: extra overwerkbudget, tijdelijke inkoop van capaciteit en de inzet van surveillanten voor AZ-taken.
- In de laatste maanden van 2014 en in 2015 zullen naar verwachting meer locatiewisselingen gaan plaatsvinden onder AZ-medewerkers. Om dit binnen de perken te houden, geldt daarbij wel de norm dat elke AZ-medewerker naast één vaste hoofdlocatie, één nevenlocatie krijgt toegewezen.

Thema's

Evenals voorgaande jaren bezochten de leden van de commissie zonder aankondiging alle cellencomplexen, op wisselende dagen en tijdstippen. Verdeeld over het jaar heeft de commissie specifiek op een aantal thema's haar aandacht gevestigd tijdens de inspecties. In 2014 betrof het de volgende thema's: BHV (oefeningen) – bewaren en verstrekken van medicatie + rol en inzet van de FARR arts – bejegening van arrestanten – thematische inspectie van locaties met uitsluitend ophoudkamers – bekendheid met suïcideprotocollen.

• Medicatie en FARR-arts

De commissie heeft geconstateerd dat de werkwijze m.b.t. opslag en verstrekking van medicatie niet op alle locaties consequent wordt uitgevoerd. Het hoofd AZ is met de commissie van oordeel dat de opslag van medicijnen zo veilig mogelijk en op uniforme wijze georganiseerd dient te zijn. Het hoofd AZ heeft aangegeven dat er frequent overleg is met de FARR waarbij de afspraak geldt dat medicijnen in de daarvoor bestemde 'medicijnbakjes' worden gedeponeerd en de arrestant 'volgen'.

De overgebleven / niet gebruikte medicijnen dienen te worden gedeponereerd in de daarvoor bestemde, af te sluiten container / bakken, die door de FARR-arts worden geleegd.

De commissie heeft in het kader van dit thema de heer P.P. Bender, forensisch arts (KNMG) en tevens directeur FARR, als gastspreker uitgenodigd voor de commissievergadering van 7 april 2014. Gesproken is over de beschikbaarheid, bereikbaarheid en verantwoordelijkheid van een FARR-arts en de verstrekking van medicijnen. De FARR hanteert de volgende uitgangspunten:

- De FARR-arts is en blijft vanaf het eerste contact met de AV'er of een arrestant dan wel vanaf het eerste consult, verantwoordelijk voor de inschatting van de medische situatie en de medicatieverstrekking.
- In principe vindt telefonische consultatie plaats met de arrestantenverzorger en zal de arts een inschatting maken of sprake is van een acute (medische) situatie. De arts kan bepalen dat hij rechtstreeks contact heeft met een arrestant.
- Indien de fysieke aanwezigheid van de FARR-arts gewenst is, zal deze binnen 1 uur ter plaatse zijn op het betreffende bureau. Een FARR-arts heeft een dienstverband van 8 uur. Standaard zijn er in ieder geval telkens 2 artsen feitelijk aanwezig.
- Zodra een arrestant wordt binnengebracht in een politiebureau, wordt standaard een vragenlijst ingevuld m.b.t. medicatie van betrokkene. Alvorens medicatie feitelijk wordt verstrekt, vindt altijd toetsing plaats door een arts.
- Overdag kunnen op recept medicijnen via de apotheek worden verstrekt. De commissie merkt op dat de apotheek medicijnen per standaard hoeveelheid en niet op maat verstrekt (b.v. aangeleverd in afgestemde setjes). Hoewel dit wenselijk is, merkt de heer Bender op dat verstrekking op maat niet haalbaar is voor de apotheek.
- Niet de FARR, maar het NIFP (Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie) levert zorg aan de rechtbank.

• **Opvang verwarde personen**

Tijdens de inspecties in 2014 heeft de commissie geconstateerd dat met enige regelmaat personen worden ingesloten met een psychische aandoening dan wel in verwarde toestand. Om meer beeld te krijgen bij deze problematiek, heeft de commissie de heer H. van Dijk als gastspreker uitgenodigd voor de commissievergadering van 7 april 2014. De heer Van Dijk is binnen de eenheid Rotterdam portefeuillehouder samenwerking GGZ-Politie en tevens voorzitter van de Landelijke Expertgroep GGZ. De heer van Dijk geeft een uitvoerig beeld over de historie en actuele situatie m.b.t. de opvang van verwarde personen in de eenheid.

- De afgelopen 10 jaar is er tussen GGZ en Politie veel gediscussieerd over de opvang van verwarde personen in politiecellen. Inmiddels is de samenwerking door gezamenlijke inspanning fors verbeterd en zijn er ook heldere (werk)afspraken gemaakt tussen GGZ en Politie, vastgelegd in diverse convenanten. De meeste (acuut) verwarde personen die naar inschatting van de politie een gevaar zijn voor zichzelf en de omgeving, worden opgenomen in een GGZ instelling. Uitgezonderd zijn verwarde personen die een misdrijf hebben gepleegd of uitsluitend onder invloed zijn van middelen (b.v. kennelijke staat van dronkenschap).
- Politie en GGZ zijn tevreden over de samenwerking. Op dit moment is nog niet exact in beeld te brengen hoeveel verwarde personen het afgesproken traject in en uit gaan; dit beeld wordt beter naarmate de samenwerking vordert. Als gevolg van bezuinigingen (beddenreductie) staat er enige spanning op de samenwerking. Ondanks het feit dat er op dit moment drie klinieken zijn waar verwarde personen kunnen worden ondergebracht, blijkt soms dat geen bedden beschikbaar zijn. Aangestuurd wordt op het zoveel mogelijk preventief vrijhouden van bedden. Niet uitgesloten kan worden dat door bezuinigingen meer verwarde personen tussen wal en schip terecht komen en ongewenst, noodgedwongen deels moeten worden opgevangen door de politie.
- Afgesproken is dat indien zich knelpunten voordoen in de samenwerking, dergelijke problematische situaties niet worden bediscussieerd op de werkvloer, maar zo snel mogelijk achteraf worden geëvalueerd. Per district is, voor o.a. dergelijke kwesties, een coördinator beschikbaar.
- T.a.v. het vervoer merkt Van Dijk op dat het transport naar de instelling geregeld wordt door de ambulancedienst. In dit verband wijst hij op de pilot 'Psycholance' in Amsterdam (speciaal

daarvoor aangepaste ambulance met getraind personeel dat zich uitsluitend richt op het vervoer van verwarde personen.

Huisvesting

De huisvestingssituatie in de politiecellencomplexen is over het algemeen op orde. Wel heeft de commissie in 2014 in een aantal gevallen gebreken geconstateerd. Deze gebreken zijn onmiddellijk gemeld aan het AZ-personeel en het hoofd AZ, waarna die gebreken zijn verholpen.

De commissie vraagt aandacht voor de regelmatige controle en schoonmaak (conform contract-afspraken) van ventilatiekanalen. Op de locatie Zuidplein was twee keer sprake van niet goed functionerende ventilatiekanalen; een keer vanwege een technisch gebrek (in de controle-/meldkamer) en een keer vanwege onvoldoende onderhoud. Op de locatie Capelle bleek een enkele keer dat de ventilatie in de cellen niet optimaal werkte (te warm of te koud). Dit werd ook een enkele keer op de locatie Spijkenisse geconstateerd (koude, tochtige cellen). Op de locatie Overkampweg te Dordrecht bleek de ventilatie in de commandokamer en in de fouilleringsruimte een enkele keer niet optimaal te werken.

In de tweede plaats heeft de commissie, naar aanleiding van een overigens beperkt aantal geconstateerde gebreken, het hoofd AZ expliciet verzocht om zorg te dragen voor het frequent reinigen / doorspoelen van de oogdouches in verband met legionellabesmetting. Tevens is extra aandacht gevraagd voor de registratie daarvan.

In 2014 heeft de commissie in minder gevallen dan in 2013 een vervuilde luchtplaats aangetroffen tijdens haar inspecties. Niettemin heeft de commissie na een inspectieronde in april, op een tweetal locaties (Marconiplein en Capelle) een niet schoongemaakte luchtplaats aangetroffen (veel peuken). Tijdens een tweetal inspecties op de locatie Marconiplein is geconstateerd dat de cellen niet voldoende schoon waren gemaakt, mogelijk omdat er onregelmatig, met soms tussenpozen van enkele dagen, zou worden schoongemaakt. Het hoofd AZ heeft dit goed opgepakt en onder de aandacht gebracht van het personeel.

Op de locatie Spijkenisse werd tijdens een inspectie in september geconstateerd dat de noodverlichting (die de vluchtroutes aangeeft) ontbrak in het cellencomplex. Dat gebrek is verholpen.

Locaties met uitsluitend ophoudkamers

Ter gelegenheid van een (thematische) inspectieronde in november 2014, heeft de commissie een 8-tal locaties met uitsluitend ophoudkamers geïnspecteerd. Deze inspectieronde achtte de commissie noodzakelijk om zicht te krijgen op de mate waarin deze locaties werden gebruikt, de kwaliteit van arrestantenzorg en om, meer in het bijzonder, zicht te krijgen op hygiëne, veiligheid en werkprocedures op deze locaties. In algemene zin kan worden geconcludeerd dat, omdat de locaties met uitsluitend ophoudkamers doorgaans slechts sporadisch worden gebruikt voor het (kortdurende) verblijf van arrestanten, dit nogal eens ten koste gaat van hygiëne, veiligheid, kennis van BHV en protocollen. Tevens heeft de commissie besloten om een aantal van deze locaties niet meer te inspecteren, aangezien deze locaties niet meer als voorlopig arrestantenverblijf in gebruik zijn. De conclusies en aanbevelingen n.a.v. de inspecties op deze locaties, zijn opgenomen in hoofdstuk 8 van dit jaarverslag.

De locatie Vlaardingen (uitsluitend ophoudkamers) was voor de commissie een aantal jaren een zorglocatie, waar mede dankzij de constructieve medewerking van het hoofd AZ ook in 2014 de knelpunten van deze locatie zo goed mogelijk zijn aangepakt. Ondanks deze inspanningen, bleef de kwaliteit van deze locatie als arrestantencomplex onder de maat. Het doet de commissie dan ook deugd dat mede dankzij de positief kritische houding van de commissie, deze locatie door de eenheidsleiding met ingang van 1 juli 2014 is gesloten voor het ophouden en insluiten van arrestanten.

Ook op de nieuwbouwlocatie Stationsplein te Rotterdam (nabij het Centraal Station) zijn 3 ophoudkamers ingericht. De locatie maakt nu deel uit van de landelijke politie eenheid (voorheen Spoorwegpolitie). De commissie heeft deze locatie nog niet eerder geïnspecteerd; een eerste inspectie zal plaatsvinden in januari 2015. De nieuwe ophoudkamers worden sporadisch gebruikt voor

een oponthoud van arrestanten van maximaal 1 á 2 uur (b.v. ID-controle); arrestanten gaan dan standaard over naar de locatie Doelwater.

Rechtbanklocaties

De commissie heeft tijdens haar inspecties in 2014 bijzondere aandacht geschonken aan de huisvesting, veiligheid en bejegening van arrestanten op de rechtbanklocaties Rotterdam en Dordrecht.

Met name de rechtbanklocatie Rotterdam bleek op diverse terreinen onvoldoende op orde te zijn. Reeds in 2013 was dit aanleiding voor de commissie nader kennis te maken met enkele bestuursleden van de rechtbank en in dat jaar heeft de commissie ook een uitgebreide rondleiding gekregen op locatie en zich een eerste beeld kunnen vormen van de situatie ter plaatse.

Op 12 juni en 15 oktober 2014 is de commissie samen met het hoofd AZ in gesprek gegaan met de verantwoordelijke veiligheidsadviseur en bestuursleden van de rechtbank om de geconstateerde zorgen en aandachtspunten aan de orde te stellen.

Bij de rechtbank bestond de behoefte duidelijkheid te krijgen over de rol en bevoegdheden van de commissie en welke partij (rechtbank of arrestantenzorg) nu formeel verantwoordelijk is voor welk aandachtspunt.

Over veiligheidskwesties is bij de rechtbank geen enkele discussie: noodvoorzieningen dienen altijd te functioneren en eventuele gebreken dienen z.s.m. verholpen te worden. De discussie over (het ontbreken van) een luchtplaats wordt door het bestuur van de rechtbank aan de orde gesteld in de Raad voor de Rechtspraak (daarover is tot op heden nog geen standpunt bekend).

De rechtbank heeft aangegeven dat de begroting van de rechtbank de ruimte bepaalt waarbinnen de rechtbank kan opereren, ook t.a.v. de aandachtspunten van de commissie. De rechtbank stelt dat investeringen van de rechtbank in principe uitsluitend plaatsvinden op basis van wettelijke verplichtingen. De commissie heeft aangegeven dat de verantwoordelijkheden van de CTA's wettelijk zijn geregeld en betrekking hebben op het welzijn van alle ingeslotenen. De insteek van de commissie is dat een menswaardige bejegening, het welzijn van arrestanten ten goede komt en positief uitwerkt voor zowel (de veiligheid van) van arrestanten als AZ-personeel. De commissie is in dat kader voortdurend op zoek naar mogelijkheden (i.p.v. onmogelijkheden) en praktische oplossingen.

Geconcludeerd wordt dat de (persoonlijke) verzorging van arrestanten en BHV primair een verantwoordelijkheid is van de politie; huisvesting (inrichtingseisen, onderhoud gebouwen, etc.) is primair een verantwoordelijkheid van de rechtbank. Daarnaast zijn er aspecten waarvoor rechtbank en politie gezamenlijk verantwoordelijk zijn, b.v. bepaalde verzorgingsaspecten (levering / verstrekking van materialen t.b.v. de verzorging, zoals dekens) en veiligheidsaspecten.

De commissie heeft een helder signaal afgegeven aan het bestuur van de rechtbank: maak vooral gebruik van de expertise van de commissie om zaken aan de orde te stellen in het bestuur of op landelijk niveau (Raad v/d rechtspraak).

In de loop van 2014 heeft de commissie haar aandachtspunten en zorgen diverse keren onder de aandacht gebracht van het hoofd AZ en de rechtbank. Inmiddels zijn er weliswaar een beperkt aantal verbeteringen gerealiseerd en wordt er nog gewerkt aan verbetering van enkele aandachtspunten, maar het grootste deel van de verbeterpunten is nog niet opgepakt. De commissie heeft reeds in september 2014 de rechtbank verzocht om concrete termijnen te verbinden aan de realisatie van benoemde aandachtspunten. Ondanks de toezegging van de veiligheidsadviseur van de rechtbank, is dit verzoek in 2014 niet ingewilligd. Derhalve zal de commissie er in 2015 bij het hoofd AZ (en de rechtbank) op aandringen om dit verzoek alsnog met urgentie op te pakken en te komen tot een concrete planning, registratie en tijdgebonden uitvoering van de aandachtspunten. De commissie realiseert zich dat het op orde krijgen van de huisvestingssituatie en het niveau van arrestantenzorg binnen de rechtbank Rotterdam, ten opzichte van de overige arrestantenlocaties, meer tijd, inspanning en geduld vergen. Commissie en rechtbank onderschrijven overigens het belang van een gemeenschappelijk aanpak van de kwesties die nu voorliggen, met als doel elkaar te versterken.

In hoofdstuk 3 is een beknopte lijst met aandachtspunten t.a.v. de rechtbanklocatie Rotterdam opgenomen. Volledigheidshalve is eveneens een beknopte aandachtspuntenlijst t.a.v. de rechtbanklocatie Dordrecht opgenomen in hoofdstuk 3.

De specifieke situatie van rechtbanklocaties is overigens niet een typisch Rotterdamse kwestie. De situatie op rechtbanklocaties is ook op landelijke niveau aan de orde gesteld.

Evenementen en BHV-oefeningen

Met ingang van 2014 heeft de commissie extra aandacht besteed aan inspecties tijdens grote evenementen en het bijwonen van BHV-oefeningen. In 2014 heeft de commissie ter gelegenheid van Oud & Nieuw inspecties uitgevoerd op de locaties Doelwater Rotterdam en Overkampweg Dordrecht. Eveneens heeft de commissie op deze locaties inspecties uitgevoerd ter gelegenheid van de NSS (Nucleair Security Summit) op 24 en 25 maart 2014. De commissieleden hebben daarbij een goed beeld gekregen van de inrichting van bedrijfsprocessen, de uitvoering van draaiboeken, de organisatiegraad en de personele inzet voor dergelijke evenementen. Gebleken is onder meer dat het vanwege de hectiek of de veiligheidssituatie tijdens een evenement, niet altijd mogelijk is om arrestanten te spreken. De commissie is overigens zeer content met de uitstekende wijze waarop leidinggevend politiepersoneel hen tijdens de evenementen heeft begeleid en geïnformeerd. De commissie heeft een vijftal BHV-/brandoefeningen bijgewoond op de locaties Doelwater, Zuidplein en Marconiplein (2x) in Rotterdam en in Spijkenisse. De commissie heeft geconstateerd dat de oefeningen (op een enkele functionaris na) serieus werden uitgevoerd en leerpunten open en eerlijk werden gedeeld (ook met de commissieleden). Gebleken is dat voortdurende scherpte in de communicatie tussen betrokken politiemensen cruciaal is en dat het improvisatievermogen op de proef wordt gesteld. De vertaling van een oefensituatie naar de praktijk lukt doorgaans redelijk goed en resulteert in kritische beschouwingen in de debriefing.

BHV-kast en bedrijfsnoodplan

Het is de commissie gebleken dat op een beperkt aantal locaties de inhoud van de BHV-kast niet op orde was en de ontruimingsplannen niet of beperkt zichtbaar waren opgehangen in de cellengangen. Op de locaties Doelwater Rotterdam en Overkampweg Dordrecht was de BHV-kast een enkele keer niet op orde. Op de locaties Doelwater en Spijkenisse werd twee, respectievelijk een keer geconstateerd dat de ontruimingsplannen niet zichtbaar waren opgehangen. Deze aandachtspunten zijn goed opgepakt door het hoofd AZ en verholpen.

Suïcidepreventie

De commissie constateert dat AZ-medewerkers over het algemeen tijdens inspecties desgevraagd aangeven dat zij bekend zijn met het suïcideprotocol. Niet altijd echter kan men aangeven waar dit protocol te vinden is en er wordt niet expliciet getraind of geoefend op suïcidepreventie. In een beperkt aantal gevallen blijkt dat met niet bekend is met een dergelijk protocol. De commissie heeft het hoofd AZ verzocht om training met suïcideprotocollen op te nemen in het oefenprogramma BHV. Dat is in 2014 nog niet gerealiseerd en zal door de commissie wederom aan de orde worden gesteld in 2015.

Interviews met arrestanten

De commissie heeft begin 2014 geconstateerd dat zij tijdens haar inspecties relatief weinig arrestanten ziet en spreekt. Om een beter en completer beeld te geven van de door arrestanten ervaren zorg, heeft de commissie de afspraak gemaakt om per september 2014 (indien mogelijk) minimaal drie arrestanten per inspectie te interviewen. Tevens is afgesproken om het afnemen van interviews zoveel mogelijk plaats te laten vinden in een aparte ruimte. Uit de door de commissieleden gevoerde interviews met arrestanten is overigens gebleken dat de arrestanten over het algemeen tevreden zijn over de bejegening door het personeel op de betreffende locatie.

Samenwerking met het hoofd AZ

De commissie is content met de wijze waarop het hoofd AZ de commissie informeert over de op de arrestantenzorg betrekking hebbende klachten, (pogingen) suïcide en personele ontwikkelingen binnen AZ. Dit geldt eveneens voor de ontwikkelingen m.b.t. de vorming van de Nationale Politie en de personele reorganisatie. Ook commissieleden hebben met enige regelmaat gemerkt dat het reorganisatieproces heeft geleid tot onrust onder medewerkers. Het hoofd AZ heeft, samen met zijn chefs, fors geïnvesteerd in de begeleiding van zijn personeel in deze voor hen vaak onzekere periode.

De commissie spreekt haar waardering uit voor de wijze waarop het hoofd AZ gedurende het jaar 2014 de commissie op vlieghoogte heeft gehouden over de (mogelijke) effecten van de personele reorganisatie op het personeel.

De commissie en het hoofd AZ achten het van cruciaal belang dat AZ-medewerkers in gesprekken met commissieleden, te allen tijde en in volsterkte vrijheid informatie kunnen en mogen delen, zonder dat die informatieverstrekking op zich, rechtspositionele gevolgen voor hen zal hebben.

Thema-onderzoek Inspectie V&J

De Inspectie V&J heeft, zoals bekend, in 2014 een thematisch onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop de politie zorg draagt voor de veiligheid en humane bejegening van ingeslotenen in politiecellen. Het onderzoek is begin 2014 gestart met een pilot in de eenheid Rotterdam, waarbij de commissie in een gesprek met de Inspectie heeft bijgedragen aan een gedegen voorbereiding van het onderzoek en de pilot. Daarna heeft de Inspectie in alle overige eenheden het onderzoek afgerond. Inmiddels zijn de deelrapporten gereed. De eindrapportage moet nog formeel worden gepubliceerd; de commissie ziet uit naar de conclusies en aanbevelingen van de Inspectie.

3 Aanbevelingen en aandachtspunten

Conclusies en aanbevelingen van de commissie n.a.v. inspecties van locaties met uitsluitend ophoudkamers

- N.a.v. de inspectiebezoeken maakt de commissie zich zorgen over de algehele situatie op deze locaties. Over het algemeen is gebleken dat het personeel onvoldoende aandacht en onvoldoende besef van urgentie heeft voor hygiëne, veiligheid en werkprocedures AZ op deze locaties. Hoewel medewerkers naar omstandigheden proberen er het beste van te maken, constateert de commissie dat onder meer vanwege het doorgaans beperkte aantal ophoudkamers en (kortdurend verblijf van) arrestanten op deze locaties, de aandacht voor genoemde issues kennelijk 'verslapt'. Dit vergroot de kans op ongevallen en andere calamiteiten voor zowel arrestanten als personeel. Men is onvoldoende voorbereid op eventuele noodsituaties. De commissie heeft het hoofd AZ verzocht om inzichtelijk te maken welke locaties met uitsluitend ophoudkamers op dit moment nu wel of niet (gedeeltelijk) in gebruik zijn en hoe op die locaties wordt omgegaan met hygiëne, veiligheid en werkprocessen.
- Mede gelet op de kwaliteitsverschillen per locatie, is het de commissie onvoldoende duidelijk welke regels er nu precies gelden voor locaties met uitsluitend ophoudkamers. Sprekend in dit verband is b.v. het houden van én het al dan niet bijwonen van BHV- of ontruimingsoefeningen door personeel. Ook het al of niet dragen van vuurwapens en/of pepperspray in ophoudkamers was voor de commissie nog een onduidelijke kwestie. Hoewel het nieuwe Landelijk Reglement Arrestantenzorg hierover duidelijk is (het dragen van vuurwapens en pepperspray is niet toegestaan in cellencomplexen en ruimtes waar ingesloten zich kunnen bevinden) constateert de commissie dat dit nog niet bij alle politiefunctionarissen duidelijk is en wordt toegepast.
- Gelet op het voorgaande heeft de commissie het hoofd AZ verzocht om duidelijkheid te verschaffen omtrent de specifieke AZ-regels die gelden voor locaties met uitsluitend ophoudkamers. Deze zouden dan bovendien expliciet bekend gemaakt moeten worden aan het personeel op deze locaties.
- Uitgangspunt voor de commissie is dat een locatie met uitsluitend ophoudkamers alleen dan in gebruik kan blijven voor het ophouden van arrestanten indien de AZ zaken op orde zijn. Kan dat niet worden gerealiseerd, ligt sluiting van die locatie voor de hand. De commissie heeft het hoofd AZ verzocht te onderzoeken of er alternatieven zijn voor kortdurend verblijf van arrestanten t.a.v. deze locaties waar de AZ-voorzieningen 'onder de maat' zijn; dit om een tijdelijk ongewenste situatie het hoofd te kunnen bieden.
- Om het lerend vermogen van arrestantenverzorgers te verbeteren verdient het aanbeveling de succesbepalende factoren / best practises van voorbeeldlocaties (met name de cellencomplexen Overkampweg Dordrecht en Capelle aan den IJssel) vast te stellen, uit te dragen en te implementeren op locaties die 'onder de maat' functioneren.

Aanbeveling - planning en tijdgebonden uitvoering van aandachtspunten

De commissie beveelt aan om niet uitsluitend ten aanzien van de rechtbanklocaties, maar eveneens t.a.v. de zes reguliere cellencomplexen, in 2015 een concrete planning, registratie en tijdgebonden uitvoering van de aandachtspunten op te stellen. Op deze wijze komt er beter zicht op eventueel te nemen actiepunten en geschiedt dit op basis van reële verwachtingen. De commissie heeft het hoofd AZ dringend verzocht deze aanbeveling met urgentie op te pakken.

Beknopte lijst met aandachtspunten t.a.v. de rechtbanklocatie Rotterdam

- Een luchtplaats / rookgelegenheid ontbreekt.
- De schoonmaak dient te worden verbeterd (cellen en toiletten zijn vaak niet schoon). Een hogere frequentie en meer flexibiliteit in schoonmaakwerkijden is gewenst.

- De sanitaire voorzieningen dienen te worden uitgebreid. Te weinig toiletten voor teveel arrestanten en nog geen gescheiden toiletten voor mannen / vrouwen. Inmiddels is wel een nieuwe toiletput en vloer geplaatst.
- In het arrestantencomplex ontbreekt een pantry: er is behoefte aan een kleine keuken voor voeding en warme dranken. Dit levert tijdwinst op / meer tijd voor arrestantenzorg. Het standpunt van de rechtbank dat bij het schenken van hete dranken de veiligheid van het personeel in het geding zou zijn, herkent de commissie niet; op andere locaties is dat immers ook geen issue.
- Er is geen calamiteiten- of ontruimingsplan zichtbaar aanwezig. Er is in 2014 geen ontruimingsoefening gehouden.
- Aandacht voor de werking van de nooddeuren en ontgrendeling van sluisen en cellen bij calamiteiten.
- Er is behoefte aan het aanbrengen van luikjes in de celdeuren (in plaats van de huidige kijkgaatjes). Dit ten behoeve van de veiligheid: beter zicht op de cellen en een veiliger contact mogelijk met arrestanten.
- De klimaatbeheersing werkt niet altijd optimaal; er zijn slechts een beperkt aantal extra dekens beschikbaar. Het standpunt van de rechtbank dat uit oogpunt van brandveiligheid niet méér extra dekens verstrekt kunnen worden aan arrestanten, herkent de commissie niet; op andere locaties is dat immers ook geen issue.
- Verbetering / verbouwing van de commandopost (deels gerealiseerd) en toegang tot de BHV kast.
- Er zijn geen huisregels voorhanden / worden niet uitgereikt.
- Het aanbod van voeding is te beperkt (geen vegetarische en halal maaltijden).
- Het komt regelmatig voor dat arrestanten te lang op de rechtbank moeten verblijven in afwachting van de zitting. De planning van zittingen en vervoersbewegingen dient beter op elkaar te worden afgestemd.
- Vanwege de aandacht van de commissieleden, voelen de medewerkers in het cellencomplex zich beter gehoord. De zorg voor de aangedragen verbeterpunten blijft echter.

Beknorte lijst met aandachtspunten t.a.v. de rechtbanklocatie Dordrecht

- De BHV-tas is niet volledig en wordt niet gecontroleerd / afgetekend.
- Er is in 2014 geen ontruimingsoefening gehouden.
- Beleid en protocol voor suïcidepreventie ontbreken.
- Medicatie wordt zonder systeem bewaard (los op de balie in sealbags).
- Op een aantal plekken in de rechtbank ontbreekt cameratoezicht (o.a. bij steile trap en lift). Een volledig dekkend camerasysteem zou echter te kostbaar zijn. De commissie heeft verzocht dit uitgangspunt te heroverwegen uit oogpunt van veiligheid voor arrestanten, AV-personeel en advocaten.
- Er is geen oogdouche gefaciliteerd, terwijl het AV-personeel wel pepperspray-dragend is.
- Huisregels zijn uitsluitend beschikbaar in de Nederlandse taal.

BIJLAGE 1 – Overzicht inspectiebezoeken 2014

District	Aantal bezoeken	Datum inspectie	Tijdstip inspectie	Aantal arrestanten	Aantal arrestanten gesproken
Doelwater	9			175	9
Oud&Nieuw		01-01-2014	tot 04.15 uur	20	(arr. onder invl.) 0
		02-02-2014	18.00 uur	33	2
NSS (nucl. top)		24-03-2014	14.00 uur	2	(geen NSS arr.) 0
		30-03-2014	13.05 uur	32	1
		03-05-2014	14.40 uur	23	1
BHV/brandoefening		15-05-2014		nvt	nvt
		14-08-2014	11.45 uur	18	1
		09-10-2014	18.30 uur	22	1
		25-11-2014	nb	25	3
Zuidplein	6			61	10
		04-04-2014	13.00 uur	8	1
		28-05-2014	17.00 uur	11	2
BHV/brandoefening		27-05-2014		nvt	nvt
		16-08-2014	nb	12	2
		08-10-2014	nb	17	3
		21-11-2014	10.35 uur	13	2
Marconiplein	10			98	16
		01-02-2014	09.30 uur	5	1
		01-02-2014	17.00 uur	5	1
		03-04-2014	16.00 uur	14	2
BHV-oefening		06-05-2014		nvt	nvt
		27-05-2014	11.15 uur	19	2
		13-07-2014	nb	16	1
		15-08-2014	08.00 uur	15	2
		04-09-2014	nb	12	5
BHV/brandoefening		14-11-2014		nvt	nvt
		26-11-2014	nb	12	2
Capelle	6			72	12
		30-01-2014	13.40 uur	15	2
		03-04-2014	19.30 uur	12	1
		20-05-2014	18.00 uur	13	2
		28-08-2014	17.45 uur	8	1
		07-10-2014	18.15 uur	11	3
		21-10-2014	17.45 uur	13	3
Spijkenisse	7			25	8
		29-01-2014	10.15 uur	7	1
		19-03-2014	11.40 uur	2	1
		26-05-2014	16.40 uur	6	1

BHV/brandoefening		01-07-2014		nvt	nvt
		25-08-2014	13.15 uur	4	1
		30-09-2014	nb	2	1
		20-11-2014	nb	4	3
Dordrecht	9			137	11
Oud&Nieuw		01-01-2014	tot 04.00 uur	18	(arr. onder invl.) 0
		24-01-2014	11.30 uur	13	1
NSS (nucl. top)		24/25-03-2014	19.00 uur	37	(geen NSS arr.) 1
		05-04-2014	15.45 uur	14	1
		07-05-2014	14.00 uur	17	1
		21-08-2014	16.00 uur	19	1
		03-10-2014	nb	8	2
		21-11-2014	nb	11	4
Rechtbanken	12			105	15
Rotterdam		16-01-2014	13.30 uur	22	2
Rotterdam		28-03-2014	11.30 uur	22	0
Rotterdam		16/23-05-2014	12.00/09.00	15	2
Rotterdam		18-07-2014	09.30 uur	13	2
Rotterdam		17-09-2014	nb	5	3
Rotterdam		17-11-2014	nb	8	2
Dordrecht		02-04-2014	08.15 uur	0	0
Dordrecht		01-05-2014	15.00 uur	8	2
Dordrecht		19-08-2014	nb	1	0
Dordrecht		18-09-2014	nb	6	1
Dordrecht		25-11-2014	nb	5	1
Vlaardingen	4			14	4
		07-03-2014	11.00 uur	5	2
		29-05-2014	09.00 uur	6	2
		27-06-2014	nb	3	0
		27-08-2014	nb	0	0
Overige VAV's	10			2	1
Sliedrecht		30-05-2014	10.20 uur	0	0
Cor Kieboomplein		21-11-2014	nb	0	0
Eendrachtsplein		14-11-2014	nb	0	0
Gorinchem		21-11-2014	nb	0	0
Hellevoetsluis		23/26-11-2014	nb	0	0
Hoogvliet		21-11-2014	nb	0	0
Pr.Fr. Hendrikstraat		14-11-2014	nb	2	1
Dorpsweg		20-11-2014	nb	0	0
Barendrecht (Middeldijkerplein)		24-11-2014	nb	0	0
TOTAAL	73			689	86

BIJLAGE 2 – Tabellen: aantal en verblijfsduur (minderjarige) arrestanten

Eenheid
Rotterdam

Naar leeftijd

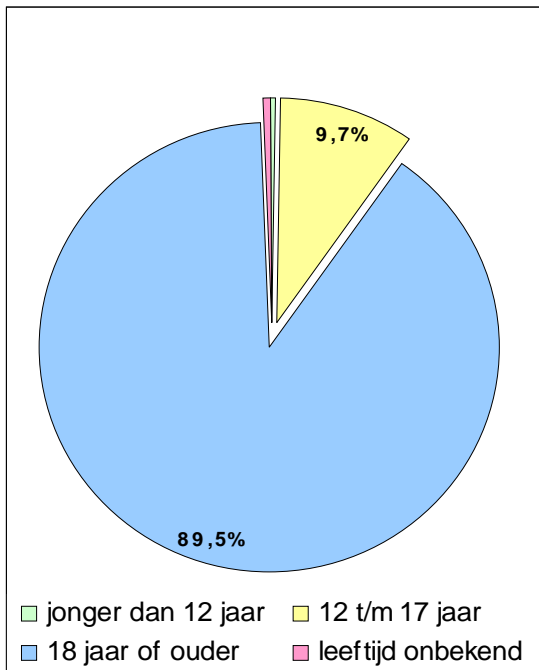
Aantal arrestanten (2014)	Maand												2014
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
jonger dan 12 jaar	7	2	16	7	9	3	6	3	3	11	7	4	78
12 t/m 17 jaar	386	374	432	448	332	337	351	246	275	308	361	328	4.178
12 t/m 15 jaar	190	197	223	231	143	155	183	115	121	130	196	179	2.063
16 t/m 17 jaar	196	177	209	217	189	182	168	131	154	178	165	149	2.115
18 jaar of ouder	3.424	3.132	3.550	3.487	3.353	3.284	3.315	3.175	2.981	3.130	3.107	2.512	38.450
leeftijd onbekend	29	19	23	21	25	28	14	12	22	19	23	13	248
Totaal	3.846	3.527	4.021	3.963	3.719	3.652	3.686	3.436	3.281	3.468	3.498	2.857	42.954

Percentage arrestanten van het totaal (2014)	Maand												2014
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
jonger dan 12 jaar	0,2%	0,1%	0,4%	0,2%	0,2%	0,1%	0,2%	0,1%	0,1%	0,3%	0,2%	0,1%	0,2%
12 t/m 17 jaar	10,0%	10,6%	10,7%	11,3%	8,9%	9,2%	9,5%	7,2%	8,4%	8,9%	10,3%	11,5%	9,7%
12 t/m 15 jaar	4,9%	5,6%	5,5%	5,8%	3,8%	4,2%	5,0%	3,3%	3,7%	3,7%	5,6%	6,3%	4,8%
16 t/m 17 jaar	5,1%	5,0%	5,2%	5,5%	5,1%	5,0%	4,6%	3,8%	4,7%	5,1%	4,7%	5,2%	4,9%
18 jaar of ouder	89,0%	88,8%	88,3%	88,0%	90,2%	89,9%	89,9%	92,4%	90,9%	90,3%	88,8%	87,9%	89,5%
leeftijd onbekend	0,8%	0,5%	0,6%	0,5%	0,7%	0,8%	0,4%	0,3%	0,7%	0,5%	0,7%	0,5%	0,6%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

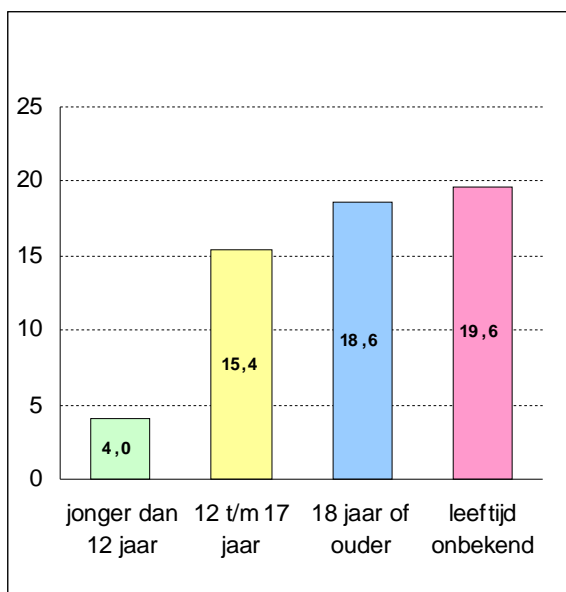
Gemiddelde verblijfsduur in uren (2014)	Maand												2014
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	
jonger dan 12 jaar	1,2	1,5	4,0	3,2	8,5	1,9	3,4	1,7	6,9	3,8	5,8	1,5	4,0
12 t/m 17 jaar	17,4	15,7	16,6	15,2	13,6	13,5	16,0	16,9	18,0	14,0	13,8	14,7	15,4
12 t/m 15 jaar	14,4	13,8	14,7	15,0	12,0	12,6	15,2	16,0	20,8	11,1	12,5	12,5	14,1
16 t/m 17 jaar	20,4	17,9	18,5	15,4	14,7	14,2	16,9	17,7	15,8	16,1	15,4	17,5	16,7
18 jaar of ouder	20,7	19,7	19,3	18,2	18,8	19,6	19,7	18,6	19,8	15,9	16,6	15,1	18,6
leeftijd onbekend	14,0	33,1	23,0	16,3	29,4	18,9	13,5	21,0	16,1	18,3	16,1	14,3	19,6
Totaal	20,3	19,4	18,9	17,8	18,4	19,1	19,3	18,4	19,6	15,7	16,3	15,0	18,3

Percentage totaal aantal arrestanten naar leeftijdscategorieën

Gemiddelde verblijfsduur in uren naar leeftijdscategorieën

Verblijfsduur minderjarige arrestanten minder / meer dan 72 uur (3 dagen)

